

Gümnaasiumi arutelu kokkuvõtte konverentsil „Õpilane – väärtuskasvatuse subjekt või objekt?”

Kaido Metsoja
Täiendanud *Triin Pisuke*

Gümnaasiumi töörühma arutus oli kahes osas. Esimeses tutvustati väärtuskasvatuse alaste projektide kogemusi.

Väärtustest kõnelemisel on kaks põhilist koolkonda: esimene näeb väärtusi ihaldatavatena, teine jagab väärtusi seesmisteks (olemuslikeks) ja instrumentaalseteks. Sellest erinevusest tuleneb ka erinevus praktikas. Esimesel juhul püüeldakse tegevustega väärtuste kui eesmärkide poole, teisel juhul on väärtused lähteks toimimisel ja pearõhk on teistel küsimustel.

Et Eestis on arusaamine väärtustest kujunenud suuresti isevoolu teed, siis on meil valdavam arusaamine väärtustest kui püüdluste objektist. Gümnaasiumi töögrupis eristuski selgesti teistest Rocca al Mare kool, kus väärtusi nähakse moraalse toimimise eeldustena. Teiste koolide väärtusi käsitavad arutlused jätvad inimesekssaamiseks (või tema kasvatamiseks) kaks põhilist võimalust, filosoofia või kehaline kasvatus, püüdlikumad ühendavad need kaks.

Lisaks oli ka tõdemus, et ühiskond on selles osas vastutuse veeretanud koolide peale.

Ühises arutluses õpilastega leidis kinnitust, et õpilased ootavad toimimiseks raamistust (kodukord jne), samas ootavad nad ka nende normide täitmist õpetajatelt.

Õpilaste jutust kumas läbi nende ülekoormatus õppetööga ning rahulolematuse sellega, et tihti ei väärtusta õpetajad õpilase koolivälisest tegevusest (nt spordivõistlused, õppereisid, viibimised konverentsidel). Olulise teemana kerkis esile koolikeskkond ning selle arendamise võimalused. Õpilastel võiks näiteks olla oma puhkeruum. Säravaks näiteks on koolid nagu Pärnu-Jaagupi gümnaasium, kus on oma imekapp. Vt <http://www.parnupostimees.ee/?id=209894>.

Terav vaidlusteema oli spikerdamine. Miks õpilane spikerdab? Oma põhjustest rääkisid õpilased ja neid kommenteerisid saalisviibinud õpetajad. Arutati näiteks seda, et spikerdamine viitab liigsele õppimiskoormusele. Üks õpilane ütles, et kui järgmisel päeval on tal mitu tööd, aeg lubab korralikult valmistuda aga ainult üheks tööks, siis on ta isegi sunnitud spikrit kasutama.

Rõõm oli tõdeda, et gümnaasiumi töörühmas tekkis aktiivne dialoog õpilaste ja õpetajate vahel. Arutelurühma juht, Tallinna Inglise Kolledži direktor Toomas Kruusimägi julgustas igati õpilasi oma arvamust avaldama. Seda võiksid ainetundides teha kõik õpetajad, et ülikooli jõuaksid inimesed, kellel on oma arvamus.

Kokkuvõtteks:

Väärtuste jutt töötab ainult seal, kus on usaldus. Koolis on see õpikeskkond ja usaldus on ka riigipoolne usaldus koolijuhtide ja õpetajate vastu. Tuli ettepanek küsimuse rõhuasetus muuta, keskmes ei peaks olema ainult õpilane, vaid protsess, kus on kaasatud nii õpilane kui ka õpetaja. Ning väärtused on olemas, kas konkreetselt sõnastatud või sõnastamata kujul. Iga õpetaja on väärtuste kandjaks.